

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆU

Na osnovu člana 24, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Vijeće Filozofskog fakulteta, na sjednici održanoj 30.12.2019. godine, donijelo je Odluku o imenovanju komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata magistarskog rada pod nazivom: „Nacionalna obrazovna politika inkluzije Roma u interkulturalnom društvu današnjice”, kandidatkinje Stane Mareš, u sastavu:

Doc.dr Biljana Maslovarić (mentorka), Filozofski fakultet, Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović (član), Filozofski fakultet, Nikšić

Prof.dr Nada Šakotić (član), Filozofski fakultet, Nikšić

Na osnovu uvida u podnesenu dokumentaciju i rad kandidata Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Kandidatkinja Stana Mareš rođena je 25.7.1981. godine u Kotoru. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, na Studijskom programu Predškolsko obrazovanje i vaspitanje (stepen specijaliste) 2008. godine. Magistarske studije Obrazovna politika upisala je 2011.godine, uspješno je položila sve ispite. Od Odbora za monitoring magistarskih studija na prijavu teme magistarskog rada dobijeno je pozitivno mišljenje.

Stana Mareš je vaspitačica u JPU „Naša radost” Herceg Novi od 2008. godine. U okviru stručnog usavršavanja pohađala je obuke: „PEACE (Promoting Equalitu, Access and Change in Edukacion)“- regionalna konferencija za studente nastavnike, 2005; program stručnog usavršavanja „Samoevaluacija predškolske ustanove, 2013; program stručnog usavršavanja „Uključivanje RE djece u predškolsko obrazovanje“ 2013; program stručnog usavršavanja „NTC sistem učenja – razvoj kreativnog i funkcionalnog razmišljanja i efikasnog učenja“, 2014; program stručnog usavršavanja „Rana intervencija za djecu sa smetnjama u razvoju vida i smetnjama u tjelesnom razvoju“, 2014; program stručnog usavršavanja „Obuka za izradu i primjenu IROP-a (revidirana i nova forma za vrtiće, osnovne škole, srednje škole“, 2015; program stručnog usavršavanja „Identifikacija i rad sa darovitom djecom“, 2018; program stručnog usavršavanja „Značaj Sindikata prosvjete u obrazovnom sistemu Crne Gore. Novi zakoni u obrazovanju i vaspitanju“, 2018. i „Office 365 i Microsoft Teams – učenje na daljinu“, 2020. Tokom studiranja na magistarskim studijama boravila je u studijskoj posjeti Univerzitetu Aarhus Kopenhagen u trajanju od dvije sedmice, 2013. godine.

Ostalo: Stana Mareš je tokom rada u predškolskoj ustanovi učestvovala u projektu Ministarstva prosvjete Crne Gore i Zavoda za školstvo Crne Gore „Pripremni vrtić za decu Rome i Egipćane“(2013.), kao i u mnogobrojnim manifestacijama, festivalima i radionicama vezanim za rad sa djecom u predškolskim ustanovama. Kroz saradnju sa NVO sektorom učestvovala je u realizaciji projekata vezanih za obrazovanje: „Lokalni plan akcije uključenja Roma, Egipćana i Aškalija u Opštini Herceg Novi za period od 2010. do 2015. godine“, „Jačanje ženskog romskog liderskog potencijala“, „Obrazovanjem do integracije“.

Podaci o radu

Tema predloženog rada je sagledavanje svih aspekta praktične primjene obrazovne politike, kako bi se uočilo do koje mjere se postižu najbolji rezultati u inkluziji Roma kroz obrazovni sistem, ali i šta je to u pedagoškoj praksi što bi trebalo promijeniti kako bi unaprijedili ne samo primjenu mjera, već i samu obrazovnu politiku inkluzije djece romske nacionalnosti kroz vaspitno-obrazovni sistem.

Rad je oblikovan u dvije krupne tematske cjeline.

U teorijskom dijelu rada dat je pregled obrazovnih politika u zemlji i Evropi, s posebnim osvrtom na integraciji Roma koja zahtijeva dugoročno i strateški ciljano djelovanje. Kako bi se ova politika što efektivnije implementirala, neophodno je da svaka država definiše probleme sa kojima se suočava romska populacija kroz kreiranje nacionalne strategije za integraciju Roma. Takođe, u radu je prikazan osvrt na politike prema romskoj populaciji, još od prvih pisanih dokumenata o Romima u doba Austro-Ugarske (često su to bile politike usmjerene na progon i stradanje ove populacije), pa sve do modernih vremena. Država Crna Gora u skladu sa politikom Evropske unije ulaže velike napore kako bi se poboljšao opšti i obrazovni položaj romske nacionalne manjine. Analizira se i značaj učešća nevladinih organizacija koje se bave pitanjem obrazovne politike djece romske populacije, kao i značaj aktivnog učešća pripadnika romske zajednice.

U istraživačkom dijelu rada prikazanog dat je osvrt na praktičnu primjenu nacionalne obrazovne politike inkluzije Roma u Crnoj Gori. Kroz istraživanje sprovedeno u vaspitno-obrazovnim ustanovama u Herceg Novom, Tivtu, Cetinju i Nikšiću identifikovani su ključni problemi u samoj implementaciji nacionalne obrazovne politike Roma. Nalazi prikazanog istraživanja ukazuju na snage, ali i nedostatke koji se javljaju u vaspitno-obrazovnoj praksi prilikom implementacije obrazovne politike inkluzije djece romske populacije. Prikazani rezultati ukazuju na potrebu za stručnim usavršavanjem prosvjetnog, ali i rukovodećeg kadra vaspitno obrazovnih ustanova, kako bi se smanjio jaz između obrazovne politike i prakse. Posebno su istaknuti i identifikovani specifični nedostaci nastave na daljinu u odnosu na ovu vulnerabilnu kategoriju djece. Rezultati i preporuke prikazanog istraživanja mogu da impliciraju nova rješenja u pravcu unaprjeđenja pedagoške prakse u Crnoj Gori.

U prvom dijelu, u okviru teorijskih polazišta, kandidatkinja je predstavila istorijske činjenice i karakteristike kroz koju su Romi vjekovima prolazili (zlostavljani, nasilno

asimilovani, protjerivani, a u nekim razdobljima i smješteni u posebne rezervate, a djeca su im oduzimana kako bi ih prevaspitavali građani većinske populacije).

Današnji političari, kao i međunarodne agencije, su prihvatili odgovornost za položaj romskog stanovništva i ujedinjenim djelovanjem u pravcu poboljšanja položaja romske populacije, poslednjih godina vidljivi su prvi pozitivni pomaci. Prihvatili su odgovornost za viševijekovnu nepravdu koja je učinjena ovom narodu i kroz implementaciju javnih i međunarodnih politika počeli su da djeluju u smjeru poboljšanja položaja Roma. Otuda se i u radu i naglašava značaj potrebe za kreiranjem posebne politike obrazovanja u kontekstu specifičnosti socio-ekonomskog položaja romske populacije u cilju uspješnije integracije u društvo današnjice.

U radu je naglasak stavljen na unapređenje načina rukovođenja i unaprjeđenja primjene inkluzivnog modela u na svim nivoima obrazovanja, a kojeg sprovode NVO kroz niz aktivnosti koje iniciraju i razvijaju sve moguće oblike integracije romske djece/mladih u obrazovni sistem Crne Gore. U narednom poglavlju kandidatkinja analizira pravce moguće saradnje nastavnika sa roditeljima, naglašavajući važnost razvoja partnerstva roditelja i škole, kao i saradnje sa lokalnom samoupravom. Na kraju, kandidatkinja Mareš, razmatra metode i strategije, kako bi nastavnici svojim radom što adekvatnije pružili podršku RE djeci/mladima u predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom novou obrazovanja.

U drugom dijelu rada izložen je metodološki konceptualni okvir, koji se operacionalizuje kroz postavljene zadatke i njima odgovarajuće istraživačke hipoteze. Kandidatkinja će detaljno ispitati u kojoj mjeri kroz obrazovni sistem može uticati na unapređivanje vaspitno-obrazovnog rada, kako se organizuju aktivnosti u cilju integracije djece/mladih iz redova Roma/Egipćana, a koji mogu uticati na sveobuhvatni razvoj djece/mladih, te kako se može promjenom dinamike, vođenjem i organizacijom uticati na kvalitet i životni stil R/E djece/mladih u pravcu brze i kvalitetnije integracije u društvu. U radu se navodi da su u vaspitno – obrazovnim institucijama manjine u najčešćem slučaju morale da vode napornu borbu da ostvare svoja prava na korišćenje maternjeg jezika, kao i učenje o svojoj kulturi, istoriji, tradiciji. Država još uvijek nalazi opravdanja u vidu nedostatka materijalnih mogućnosti, ali i nedostatka kadra koji bi u saradnji sa aktivistima nacionalnih manjina, trebala da obezbijedi. Ovo ne predstavlja samo problem u praćenju nastave, već može da utiče i na asimilovanje jedne ovako marginalizovane populacije. U vaspitno-obrazovnim ustanovama se susriječemo i sa segregacijom romske djece. Segregacija u obrazovanju je prvi korak ka segregaciji i u odraslom dobu, jer za uspješnu integraciju Roma u društvenu zajednicu neophodno je sa procesom desegregacije započeti još u ranom djetinjstvu. U ovom dijelu rada detaljno su sagledane ključne dimenzije navedene problematike: primjena nacionalne obrazovne politike inkluzije Roma i Egipćana u praksi, kroz predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Ovim istraživanjem se analizirala implementacija ove obrazovne politike kroz stavove i praktičnu primjenu afirmativnih i drugih zakonskih mjera za poboljšanje obrazovnog statusa Roma, iz ugla onih koji su direktno zaduženi za njenu implementaciju u obrazovnim institucijama, a to je prosvjetni kadar sa stručnim saradnicima u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama.

Uzorak u straživačkom dijelu rada obuhvatio je četiri crnogorske opštine: Herceg Novi, Nikšić, Cetinje i Tivat, kako bi stekao uvid u problematiku sa kojom se suočavaju prosvetni radnici prilikom implementacije obrazovne politike usmjerene na poboljšanje kvaliteta integracije RE učenika u obrazovni sistem, te je u svakoj od navedenih opština obuhvaćena predškolska ustanova, osnovna škola i srednje stručne škole koje pohađaju i djeca RE populacije. Takođe, istraživanje je pokazalo da nisu sve škole podjednako kvalitetno odgovorile na novonastalu situaciju po pitanju nastave na daljinu, ali da su najčešće uložile dodatni napor da izađu u susret obrazovnim potrebama RE djece. U radu je staknuto da kada je u pitanju predškolsko obrazovanje, da je ova uzrasna kategorija djece RE populacije ostala bez prilagođene obrazovne podrške tokom odvijanja nastave na daljinu, zbog čega zaključeno da je ovom dijelu obrazovne politike trebalo posvetiti više pažnje. U domenu aktivnog učešća pripadnika romske populacije, u radu je istaknuto da je i pored angažovanog medijatora, i početka saradnje sa romskim NVO sektorom potrebno i dalje razvijanje saradnje između vaspitno-obrazovnih ustanova i predstavnika RE zajednice, kao i da još uvijek nije prevaziđen problem rodne ravnopravnosti u školovanju RE djevojčica, što se može rješavati samo u saradnji sa predstavnicima RE zajednice. Takođe ostaje dosta prostora i za podsticanje učenika romske populacije na bavljenje vannastavnim aktivnostima i cilju što potpunije inkluzije u crnogorsko multikulturalno društvo. Istaknuto je da se kroz dobru međusobnu saradnju ostvaruje i interkulturalni aspekt vaspitno-obrazovnog procesa, što daje poseban kvalitet i bogatstvo opštoj pedagoškoj praksi

Mišljenje i predlog Komisije

Komisija smatra da je tema izuzetno relevantna i da je rad izrađen po svim kriterijumima koji karakteriše format master rada. Komisija predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da kandidatkinji Stani Mareš odobri odbranu master rada na temu: „Nacionalna obrazovna politika inkluzije Roma u interkulturalnom društvu današnjice“, s obzirom na to da i kandidatkinja i tema ispunjavaju sve neophodne uslove predviđene Pravilnikom o postdiplomskim studijama Univerziteta Crne Gore.

Komisija u sastavu:

Doc.dr Biljana Maslovarić, Filozofski fakultet, Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović, Filozofski fakultet, Nikšić

Prof.dr Nada Šakotić, Filozofski fakultet, Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRILJEG:	21. 06. 2021.		
ORG. JED.	BR. OJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	1181		

PREDLOG ODLUKE - Tačka 4/1

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici održanoj 30.06.2021. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Nacionalna obrazovna politika inkluzije Roma u interkulturalnom društvu današnjice** Stane Mareš, studenkinje akademskih postdiplomskih studija Obrazovna politika na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu magistarskog rada Marije Despotović
***SPECIFIČNOSTI PRVOG CIKLUSA NASTAVE MATEMATIKE U RADU S
DJECOM SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA***

I Z V J E Š T A J

Marija Despotović, student postdiplomskih studija Studijskog programa za pedagogiju – Inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je magistarski rad na temu „***SPECIFIČNOSTI PRVOG CIKLUSA NASTAVE MATEMATIKE U RADU S DJECOM SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA***“. Tema ovog rada je odobrena 23.05.2018. godine na sjednici Nastavno-naučnog vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: prof. dr Veselin Mićanović, prof. dr Tatjana Novović i doc. dr Biljana Maslovarić, Filozofski fakultet Nikšić. Kandidatkinja je sa uspjehom (A) položila ispite predviđene nastavnim planom na magistarskim studijama za inkluzivno obrazovanje. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

U teorijskom dijelu rada kandidatkinja je u prvom poglavlju navela teorijska polazišta inkluzivnog obrazovanja. Inkluzivno obrazovanje ima za cilj uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u redovnu nastavu. Ono predstavlja efikasno obrazovanje za djecu sa razvojnim smetnjama i teškoćama u redovnim obrazovnim sistemima i podrazumijeva prilagođavanje škole svakom djetetu i obezbjeđivanje kvalitetnog obrazovanja za svu djecu. Inkluzija pruža mogućnost svoj djeci, bez obzira na njihove sposobnosti i potrebe, da se u redovnim školama obrazuju i vaspitavaju zajedno, poštujući individualni tempo i mogućnosti i potrebe svakog djeteta. Učenici sa smetnjama i teškoćama u razvoju dobijaju obrazovanje u redovnom okruženju i uz obezbjeđivanje neophodnih usluga i podrške (Grujović-Stamenković, 2007:12).

Zahvaljujući inkluzivnom obrazovanju i razvoju inkluzivne prakse, djeca sa smetnjama u razvoju pohađaju redovnu školu i provode vrijeme sa vršnjacima učeći zajedno sa njima. Ova djeca ne ispunjavaju sve zahtjeve nastavnog plana i programa, već se nastavni plan i program

prilagođava njihovim sposobnostima, a zatim sačini prilagođena forma programa koja će biti kompatibilna sa sadržajima redovne nastave za sve učenike.

U drugom dijelu rada je, nakon teorijskog viđenja karakteristika, značaja i opravdanosti inkluzivnog obrazovanja, pažnja posvećena djeci sa intelektualnim smetnjama i njihovim specifičnostima u nastavi, uz poseban osvrt na nastavu matematike.

Intelektualna ometenost se definiše kao stanje nepotpunog ili zaustavljenog razvoja koje nastaje u razvojnog periodu do šesnaeste, odnosno osamnaeste godine života. Manifestuje se značajnim zaostajanjem razvoja intelektualnih, motornih, govorno – jezičkih i adaptivnih sposobnosti, tj. sposobnosti prilagođavanja zahtjevima socijalne sredine na različitim nivoima. (Hrnica, 2004: 33).

Kandidatkinja Despotović ističe klasifikaciju djece sa intelektualnim smetnjama u Crnoj Gori prema važećim zakonskim okvirima:

- Djeca sa lakšim mentalnim smetnjama koja imaju umanjene intelektualne sposobnosti za učenje i izvođenje vještina, snalaženje u rješavanju jednostavnih problema i mogu se osposobiti na osnovu rutinskih vještina za jednostavne poslove i samostalan socijalni život.

- Djeca sa umjerenim mentalnim smetnjama koja imaju intelektualnu sposobnost da usvoje osnove čitanja, pisanja, razviju vještine osnovnog samozbrinjavanja i mogu se osposobiti za jednostavne, praktične, rutinske i poznate poslove, pod stalnim i neposrednim nadzorom.

- Djeca sa težim mentalnim smetnjama koja imaju veoma umanjene intelektualne sposobnosti za učenje, otežano realizuju svakodnevne životne potrebe i mogu se osposobiti za najjednostavnije radnje, znanja i vještine neophodne za svakodnevni život uz pomoć i/ili nadgledanje.

- Djeca sa teškim mentalnim smetnjama koja imaju jako umanjene intelektualne sposobnosti za izvršavanje intelektualnih aktivnosti i teško mogu realizovati svakodnevne životne potrebe, pa im je potrebno razvijati vještine potrebne za životne interakcije uz njegu, nadzor i pomoć (Zavod za školstvo Crne Gore).

Treći dio rada se odnosi na teškoće u usvajanju početnih matematičkih pojmova kod djece sa intelektualnim smetnjama, dok je u četvrtom dijelu rada kandidatkinja detaljno opisala specifičnosti usvajanja početnih matematičkih pojmova (formiranje pojmova prostornih dimenzija, usvajanje geometrijskih sadržaja, formiranje pojma broja, sabiranje i oduzimanje u skupu brojeva do 10 i rješavanje tekstualnih zadataka). U vaspitno-obrazovnom procesu učenici sa intelektualnim smetnjama često ispoljavaju niz problema. Problemi nijesu povezani samo sa postizanjem lošijih obrazovnih rezultata u odnosu na vršnjake sa urednim razvojem, već se projektuju na razvoj i oblikovanje njihove cjelokupne ličnosti. Pored vaspitnih problema koji su posebno izraženi u socijalizaciji i uspostavljanju komunikacije sa vršnjacima u odjeljenju i van odjeljenja, ova djeca ispoljavaju i niz obrazovnih problema.

Marija Despotović ističe da učenici sa intelektualnim smetnjama imaju posebno izražene teškoće u usvajanju vaspitno - obrazovnih sadržaja. Oni teško shvataju verbalno saopštene sadržaje, pa nastavu treba organizovati individualno ili u malim grupama, sa dosta konkretnog materijala i sa češćim i detaljnim uputstvima i pokazivanjem kako nešto treba uraditi. Kandidatkinja Despotović primjećuje da se u vaspitno-obrazovnom procesu njihova odstupanja i nemogućnosti ispoljavaju na planu mnogih funkcija kao što su: percepcija, pamćenje, pažnja, mišljenje, razumijevanje, ekspresija, poremećaji u ponašanju. Kada je u pitanju nastava matematike, kao i za djecu opšte populacije odnosno djecu tipičnog razvoja, tako i za djecu sa intelektualnim smetnjama, njen cilj je svoriti kvalitetnu osnovu znanja, odnosno, uticati na jačanje otpornosti na zaboravljanje, kao i na to da se naučeni sadržaji aktiviraju u svijesti, da se kombinuju, mijenjaju i obogaćuju u dodiru s novim sadržajima i da se ustale u novom, obogaćenom obliku (Japundža Milisavljević, 2008:20).

Djeca sa sniženim intelektualnim sposobnostima imaju slab potencijal matematičkih sposobnosti i matematičkog mišljenja, što im onemogućava da usvoje matematičke koncepte. Takođe, postoji i problem razumijevanja uputstava za rad, slabo razumijevanje matematičkog rječnika, teškoće u usvajanju pojma mjesnih vrijednosti i odnosa među brojevima (Japundža, 2008:194). Kandidatkinja Despotović je u radu detaljnije opisala svaki od navedenih problema sa kojima se u nastavi matematike susreću učenici sa intelektualnim smetnjama, uz osvrt na kognitivne funkcije koje su značajne za usvajanje početnih matematičkih pojmova. Takođe, u posebnom poglavlju navedene su smjernice o karakteristikama usvajanja određenih početnih matematičkih pojmova za djecu sa intelektualnim smetnjama, a to su: formiranje pojmova prostornih dimenzija, usvajanje geometrijskih sadržaja, usvajanje pojma broja, sabiranje i oduzimanje u skupu brojeva do 10 i rješavanje tekstualnih zadataka. Uz poteškoće koje u navedenim oblastima imaju učenici sa intelektualnim smetnjama, specifičnosti njihovog učenja i savladavanja ovih pojmova, navedene su i didaktičke preporuke za rad na času, odnosno preporuke za prilagođavanje nastave matematike djeci sa intelektualnim smetnjama. Svi navedeni postupci prilagođavanja nastave matematike djeci sa intelektualnim smetnjama su samo smjernice i preporuke koje se odnose na cjelokupnu populaciju djece sa intelektualnim smetnjama. Međutim, zbog različitog tempa napredovanja i velikih individualnih razlika, potrebna je modifikacija svih ovih postupaka u skladu sa karakteristikama svakog djeteta ponaosob.

U drugom poglavlju rada, u metodološkom dijelu rada, kandidatkinja Despotović definiše istraživački cilj usmjeren na istraživanje koje se svodi na ispitivanje *da li je početna nastava matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama usklađena sa principima inkluzivne nastave.*

Polazeći od istaknutog istraživačkog cilja, postavljena je glavna hipoteza koja glasi: *Pretpostavlja se da početna nastava matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama nije usklađena sa principima inkluzivne nastave.*

Pored glavne definisane su i sporedne hipoteze:

- *Pretpostavlja se da nastavnici nijesu u potpunosti upoznati sa specifičnostima početne nastave matematike u radu sa djecom sa intelektualnim smetnjama;*
- *Pretpostavlja se da nastavnici imaju poteškoće pri realizaciji nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama;*
- *Pretpostavlja se da nastavnici ne primjenjuju specifične metode, oblike i sredstva u nastavi matematike u radu sa djecom sa intelektualnim smetnjama;*
- *Pretpostavlja se da nastavnici nijesu dodatno obučeni za realizaciju početne nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama;*
- *Pretpostavlja se da uslovi za uključivanje djece sa intelektualnim smetnjama u početnu nastavu matematike nijesu na zadovoljavajućem nivou;*
- *Pretpostavlja se da škole ne obezbjeđuju dodatnu obuku nastavnog kadra za realizaciju početne nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama.*

Za ispitivanje projektovanih zadataka, konstruisani su odgovarajući istraživački instrumenti-anketni upitnici za nastavnike i stručne saradnike. Populaciju u ovom istraživanju čine nastavnici razredne nastave i stručni saradnici (pedagozi i psiholozi).

Nakon prikaza i interpretacije rezultata do kojih je došla istraživanjem, kandidatkinja je iznijela zaključke i preporuke.

Analizom odgovora učitelja i stručnih saradnika, kandidatkinja je potvrdila prvu pomoćnu hipotezu i zaključila da učitelji koji nastavu izvode u osnovnim školama u Crnoj Gori nijesu u potpunosti upoznati sa specifičnostima početne nastave matematike u radu sa djecom sa intelektualnim smetnjama

Kako su učitelji i stručni saradnici naveli brojne poteškoće sa kojima se susreću pri realizaciji nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama, potvrđena je i druga pomoćna hipoteza. Učitelji najčešće navode poteškoće sa tekstualnim i logičkim zadacima, brzo zaboravljanje naučenog, neprilagođena nastave mogućnostima djece sa intelektualnim smetnjama itd. Takođe veliki broj ispitanika smatra da specifičnosti u realizaciji nastave matematike zavise od intelektualnih mogućnosti učenika. Najveći broj ispitanika tvrdi da nema dovoljno vremena da se posveti individualnom radu sa tom djecom, dok nešto manji broj njih kao problem vidi veliki broj učenika u jednom odjeljenju. Takođe, kao poteškoće se navode nedostatak didaktičkog materijala i nastavnih sredstava za rad, nedovoljno vremena da se individualno radi sa učenicima sa smetnjom u razvoju, slaba saradnja sa roditeljima, nemogućnost savladavanja gradiva koji je predviđen redovnim planom i programom i nedovoljna stručnost samih učitelja.

Kandidatkinja Despotović istraživanjem dolazi do konstatacije da najveći broj ispitanika sadržaje, metode i oblike rada prilagođava u zavisnosti od vrste smetnje i mogućnosti djeteta. Učitelji najčešće primjenjuju individualni oblik rada, demonstrativnu metodu i raznovrstan didaktički materijal. Ovo su razlozi za odbacivanje treće hipoteze istraživanja, jer je prilagođavanje nastave matematike za učenike sa intelektualnim smetnjama usklađeno sa principima inkluzivne nastave.

Marija Despotović ističe da odgovori učitelja ukazuju da su oni djelimično edukovani za realizaciju početne nastave matematike sa djecom sa intelektualnim smetnjama, dok više od polovine ispitanih pedagoga i psihologa ima mišljenje da su učitelji u njihovim školama nedovoljno edukovani za realizaciju nastave matematike u radu sa djecom sa intelektualnim smetnjama. Učitelji smatraju da im je potrebna dodatna obuka u vidu seminara, radionica, foruma, okruglih stolova i panel diskusija. Na ovaj način potvrđjena je četvrta sporedna istraživačka hipoteza.

Kada su u pitanju uslovi za efikasno izvođenje nastave matematike u prvom ciklusu osnovne škole za djecu sa intelektualnim smetnjama najveći broj ispitanika tvrdi da su oni djelimično prisutni, što kandidatkinju navodi na zaključak da je potrebno obezbijediti kvalitetnije uslove u našim školama, kako za boravak i rad djece sa intelektualnim smetnjama, tako i za realizaciju nastave i kvalitetan vaspitno-obrazovni rad sa ovim učenicima. Ovim nalazom Marija Despotović potvrđuje petu pomoćnu hipotezu istraživanja, jer odgovori učitelja nesumnjivo ukazuju na činjenicu da uslovi za uključivanje učenika sa intelektualnim smetnjama u vaspitno-obrazovni proces nijesu na zadovoljavajućem nivou.

Istraživanjem je potvrđeno da polovina ispitanika tvrdi da su u njihovoj školi realizovane obuke za nastavu matematike u prvom ciklusu osnovne škole za djecu sa intelektualnim smetnjama, dok druga polovina tvrdi da to nije urađeno. Kao najčešće vidove obuka ispitanici navode obuke za izradu IROP-a, savjetodavni rad stručnih lica, seminare i obuke za indeks inkluzije. Dobijenim odgovorima ispitanika kandidatkinja je potvrdila šestu pomoćnu hipotezu istraživanja. Jasno je da je potrebna sveobuhvatna obuka nastavnog kadra, kako bi realizacija nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama bila kvalitetnija i usklađena sa principima inkluzivne nastave.

Na osnovu potvrde sporednih hipoteza istraživanja, Marija Despotović opravdano konstatuje da je istraživanjem potvrđena glavna naučno-istraživačka hipoteza istraživanja, koja glasi:

Pretpostavlja se da početna nastava matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama nije usklađena sa principima inkluzivne nastave.

Zaključci do kojih je kandidatkinja Despotović došla istraživanjem pokazuju da je potrebno stvoriti kvalitetnije uslove za uključivanje djece sa intelektualnim smetnjama u redovnu nastavu, da je ovim učenicima potrebno obezbijediti stručan nastavni kadar, odnosno učitelje koji će usoješno realizovati početnu nastavu matematike usklađenu sa principima inkluzivne nastave. Tek kada učitelji budu u potpunosti upoznati sa specifičnostima djece sa intelektualnim smetnjama i njihovim mogućnostima i potrebama u početnoj nastavi matematike, moći ćemo da kažemo da su oni kompetentni za realizaciju inkluzivne nastave i da će nastavu uopšte, pa samim tim i nastavu matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama realizovati u skladu sa principima inkluzivne nastave

Magistarski rad Marije Despotović je u sadržajnom pogledu pregledan i analitičan. Rezultati istraživanja koji su dobijeni i na njima zasnovana diskusija, ukazuju na analitičko promišljanje kandidatkinje na temu specifičnosti nastave matematike za djecu sa intelektualnim smetnjama.

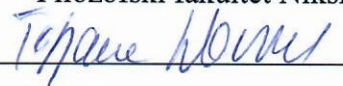
Na osnovu iznijetog, Komisija konstatuje da magistarski rad kandidatkinje Marije Despotović, na temu: „SPECIFIČNOSTI PRVOG CIKLUSA NASTAVE MATEMATIKE U RADU S DJECOM SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA”, ispunjava normative koji važe za magistarske teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, 28. juna 2021.god.

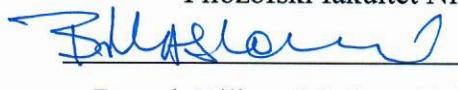
Komisija, u sastavu:

Prof. dr Veselin Mićanović, mentor

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Tatjana Novović, član

Filozofski fakultet Nikšić

Doc. dr Biljana Maslovarić, član

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

28.06.2021

POSREDOVAO	POSREDOVANJE	POSREDOVANJE	VRJEDNOST
01	1220		

PREDLOG ODLUKE - Tačka 4/2

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici održanoj 30.06.2021. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Specifičnosti prvog ciklusa nastave matematike u radu s djecom sa intelektualnim smetnjama** Marije Despotović, studentkinje akademskih postdiplomskih studija Inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta
- a/a

Prof. dr Tatjana Novović